

7. Проблеми теорії та практики інспекційної діяльності публічної адміністрації в Україні / [автор-упоряд. О. А. Банчук]. К. : Конус–Ю, 2009. 272 с.

8. Чорна В. Г. Адміністративно-правове регулювання позашкільної освіти в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 зі спеціальності «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2011. 250 с.

REFERENCES:

1. Bityak, Yu. P. (Ed.). (2001). *Administrative law of Ukraine: [textbook]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
2. Averyanov, V. B. (2002). *Executive power and administrative law*. Kyiv: Vyd. Dim "In-Yure" [in Ukrainian].
3. Kolpakov, V. K., & Kuzmenko, O. V. (2003). *Administrative Law of Ukraine: Textbook*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
4. Law of Ukraine On State Market Supervision and Control of Non-Food Products № 2735-VI. (2010, December 02). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 21, 144 [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine On Ensuring Sanitary and Epidemic Welfare of the Population № 4004-XII. (1994, February 24). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 27, 218 [in Ukrainian].
6. *On approval of the Anti-Corruption Program of the Ministry of Health of Ukraine for 2018 – 2020*. (2018). Order of the Ministry of Health of Ukraine dated November 21, 2018 № 2156. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ30778> [in Ukrainian].
7. Banchuk, O. A. (2009). *Problems of theory and practice of inspection activity of public administration in Ukraine*. Kyiv: Konus–YU [in Ukrainian].
8. Chorna, V. H. (2011). *Administrative and legal regulation of out-of-school education in Ukraine*. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 14.12.2019

УДК 327.7:341.1(4-11):005.334

Дубовик В.Б.,
кандидат юридичних наук

ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ З БЕЗПЕКИ І СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПІ

В статті проаналізовано процес формування інституційного каркасу Наради з безпеки та співробітництва в Європі та трансформація НБСЄ у ОБСЄ, основні інститути ОБСЄ, як її структурних елементів, що забезпечують досягнення основної мети діяльності організації, а саме запобігання конфлікту на ранніх стадіях його виникнення, регулювання самої кризи і відновлення миру після закінчення конфлікту.

Ключові слова: ОБСЄ, НБСЄ, структура ОБСЄ, Парламентська асамблея ОБСЄ, Верховний комісар ОБСЄ зі справ національних меншин, Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини, Представник ОБСЄ з питань свободи ЗМІ, Суд ОБСЄ з примирення та арбітражу.

Dubovyk V. INSTITUTIONAL STRUCTURE OF THE SECURITY OR COOPERATION ORGANIZATION IN EUROPE

The article analyzes the process of forming the institutional framework of the Conference on Security and Cooperation in Europe and the transformation of the OSCE into the OSCE, the main OSCE institutions, as its structural elements that ensure the achievement of the main goal of the organization, namely the prevention of conflict in the early stages of its emergence, the regulation of the crisis itself. and restoring peace after the conflict.

Key words: OSCE, OSCE Structure, OSCE Parliamentary Assembly, OSCE High Commissioner for National Minorities, OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, OSCE Representative on Freedom of the Media, OSCE Court of Conciliation and Arbitration.

Постановка проблеми. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) об'єднує 56 країн, розташованих у Північній Америці, Європі та Центральній Азії. ОБСЄ - найбільша в світі регіональна організація, що займається питаннями безпеки. ОБСЄ надає форум для політичних переговорів і прийняття рішень в області раннього попередження, запобігання конфліктам, регулювання криз і постконфліктного відновлення, для забезпечення виконання яких було створено розгалужену внутрішню інституційну систему.

Метою статті є аналіз процесу формування інституційного каркасу ОБСЄ та її структурних елементів

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою положим документом створення Організації з безпеки і співробітництва в Європі (далі - ОБСЄ) є Гельсінський заключний акт, підписаний 1 серпня 1975 р СРСР, США, Канадою та 33 європейськими державами [1, с. 104].

Цей документ був покликаний закріпити сформований «статус-кво» на європейському континенті і продовжити подальший рух по шляху розрядки напруженості у відносинах між Заходом і Сходом. Він містить

Випуск 7. Спецвипуск. 2019

базові принципи, що визначають порядок співробітництва країн-учасниць і складався з трьох розділів (або трьох «кошиків»), які відповідали числу основних завдань Наради. Ці завдання ефективно виконуються сьогодні окремими підрозділами, що складають структуру сучасного ОБСЄ [3].

У Паризькій хартії для нової Європи вперше передбачалося створення Парламентської асамблеї НБСЄ, в яку увійшли члени парламентів всіх держав-учасниць. В рамках асамблеї були створені спеціальні органи, що уповноваженні розглядати окремі порушення основних прав і свобод людини і приймати з цих питань обов'язкові рішення [6, с. 393].

Переименування НБСЄ в Організацію з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), яке є визнанням факту, що на сьогоднішній день дана організація фактично має всі ознаки регіональної (об'єднує Європу з інтегрованим включенням США і Канади) міжнародної організації загальної компетенції [2, с. 3-6].

В структурі Організації діє ряд інститутів і структур, що надають їй допомогу у виконанні її мандата. Серед них слід відмітити Постійну Раду, Раду міністрів закордонних справ та Саміти.

Постійна Рада ОБСЄ складається з представників держав-учасниць і, по суті, є головним виконавчим органом ОБСЄ. Рада збирається раз на тиждень в віденському конгрес-центрі для обговорення поточного стану справ в зоні територіальної відповідальності ОБСЄ і прийняття відповідних рішень. Як і Рада, Форум зі співробітництва в галузі безпеки збирається раз на тиждень у Відні для обговорення і прийняття рішень з питань, пов'язаних з військовою складовою загальноєвропейської безпеки. Особливо це стосується заходів в сфері довіри і безпеки. Форум також займається питаннями, пов'язаними з новими викликами безпеки і з врегулюванням конфліктів в зоні відповідальності ОБСЄ [3].

У свою чергу, Економічний форум ОБСЄ збирається раз на рік в Празі для обговорення економічних і екологічних проблем, які зачіпають безпеку країн-учасниць.

Зустріч на вищому рівні або Саміт ОБСЄ - це періодичні зустрічі глав держав або урядів країн-членів ОБСЄ. Основне завдання саміту полягає у визначенні політичних орієнтирів і пріоритетів розвитку Організації на найвищому рівні. Кожній зустрічі передують підготовча конференція, під час якої дипломати договірних сторін контролюють реалізацію основних юридичних зобов'язань, прийнятих на себе ОБСЄ. Вони узгоджують позиції учасників і готують базові документи для майбутнього Саміту [4].

Рада міністрів закордонних справ зазвичай збирається в ті роки, коли немає зустрічей на вищому рівні. Рада міністрів закордонних справ також обирає Генерального секретаря ОБСЄ на трирічний термін. Його основна функція полягає в організаційній підтримці чинного голови. Канцелярія генерального секретаря здійснює операційну підтримку ОБСЄ під безпосереднім керівництвом Генсекретаря. Повноваження секретаріату включають в себе підтримку місій і проєктів ОБСЄ; здійснення контактів з міжнародними урядовими і неурядовими організаціями; координацію політики ОБСЄ у сфері економіки та захисту навколишнього середовища та ін. [3].

Генеральний секретар здійснює головування Секретаріатом ОБСЄ. До складу Секретаріату входять Центр по запобіганню конфліктів, а також департаментів та підрозділів, займаються економіко-екологічною діяльністю, співпрацює з країнами партнерами і організаціями, питаннями тендерної рівності, боротьбою з торгівлею людьми і транснаціональними погрозами. Секретаріат відстежує події, здійснює експертний аналіз і реалізує проєкти на місцях [3].

Керівництво ОБСЄ здійснює діючий голова, який перебирається щороку і є міністром закордонних справ однієї з країн, що входить в ОБСЄ. Голова несе відповідальність за безпосереднє виконання рішень, прийнятих Радою міністрів закордонних справ та зустрічах на вищому рівні. Він же здійснює загальну координацію діяльності ОБСЄ.

Одним з основних інститутів ОБСЄ є Парламентська асамблея. У 1991 р. на запрошення парламенту Іспанії високопоставлені представники всіх держав - учасників НБСЄ зустрілися в Мадриді з особливою метою - створення Парламентської асамблеї НБСЄ відповідно до вимоги глав держав і урядів своїх країн. Результатом цієї зустрічі стала Мадридська декларація, в якій були встановлені основні правила процедури, методика роботи, розмір, сфера повноважень Асамблеї, а також розподіл голосів між її членами [4].

На зустрічі в Берліні в 1991 р Рада міністрів закордонних справ (РМЗС) НБСЄ вітав створення Парламентської асамблеї і заявив, що міністри з нетерпінням очікують «колективного вираження» думки членів Парламентської асамблеї з питань безпеки і співробітництва в Європі, а також подальшого розвитку НБСЄ.

У липні 1992 р. в Будапешті відбулася перша офіційна сесія Парламентської асамблеї. У тому ж році на зустрічі в Празі учасники НБСЄ прямо сприяли встановленню активного діалогу між двома органами, заявивши, що Діючий голова буде готовий подавати Асамблеї звіт про роботу НБСЄ, відповідати на пов'язані з нею питання парламентаріїв, а також брати до уваги їх думки для подальшої передачі Раді міністрів. Звідси бере початок традиція виступу Діючого голови перед Парламентською асамблеєю, відповідно до якої він також відповідає на прямі запитання парламентаріїв [1].

Парламентська Асамблея ОБСЄ складається приблизно з 300 депутатів, що представляють законодавчу владу держав-учасниць ОБСЄ. Основною метою Асамблеї є парламентський контроль і залучення європейських депутатів в діяльність Організації.

Асамблея розробляє і просуває механізми щодо запобігання та врегулювання конфліктів, сприяє розвитку демократичних інститутів в державах-учасниках і забезпечує транспарентність і підзвітність в ОБСЄ. На її щорічних сесіях формулюються великі політичні рекомендації для урядового компонента Організації.

Спеціальні представники Асамблеї займаються широким спектром питань - від прикордонного співробітництва до національних меншин - і різними регіонами - від Афганістану до Південного Кавказу. На додаток до цього, Асамблея направляє парламентські делегації на місця і місії по встановленню фактів, а також підтримує тісні зв'язки з Міжпарламентської асамблеї Співдружності Незалежних Держав, Міжпарламентським союзом, Парламентською асамблеєю Організації Північноатлантичного договору і Парламентською асамблеєю Ради Європи. Її міжнародний секретаріат розміщується в Копенгагені [3].

Окрім наведених вище, ОБСЄ включає в себе три інститути, чия діяльність присвячена спеціалізованим напрямкам роботи:

1) Верховний комісар у справах національних меншин (ВКНМ) розглядає ту чи іншу ситуацію, якщо, на його/її думку, напруженість, пов'язана з проблемами національних меншин, потенційно може перерости в конфлікт. Повсякденна робота Верховного комісара полягає у виявленні та пошуку шляхів протидії причин міжетнічної напруженості і конфліктів. Якщо та чи інша держава-учасниця не виконує своїх політичних зобов'язань або міжнародних норм, Верховний комісар надає йому допомогу у вигляді аналітичних висновків і рекомендацій. Спираючись на накопичений досвід, ВКНМ публікує тематичні рекомендації та керівні принципи, де формулюються пропозиції, що стосуються загальних проблем і впровадження передового досвіду. Верховний комісар надає також структурну підтримку, реалізуючи невеликі спільні проекти, спрямовані на досягнення сталого розвитку шляхом підвищення відповідальності на місцевому рівні.

2) Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДПЛ) надає державам-учасницям і громадянському суспільству підтримку, сприяння та експертну допомогу в інтересах просування демократії, верховенства права, прав людини, толерантності та недискримінації. БДПЛ здійснює спостереження за виборами, проводить аналіз законодавства і консулює уряди щодо шляхів розвитку і підтримки демократичних інститутів. Бюро проводить навчальні заходи для посадових осіб державних і правоохоронних органів, а також неурядових організацій за тематикою підтримки, просування і моніторингу прав людини.

3) Діяльність Представника зі свободи ЗМІ можна розділити на дві складові: спостереження за ситуацією в області ЗМІ в рамках виконання функції раннього попередження та сприяння державам-учасницям у виконанні їхніх зобов'язань у сфері свободи вираження поглядів та свободи ЗМІ. Сюди входять також зусилля, спрямовані на забезпечення безпеки журналістів; надання сприяння в розвитку плюралізму медіа; сприяння декриміналізації дифамації; боротьбу з мовою ненависті при збереженні свободи вираження думки; підготовку експертних оцінок з питань регулювання ЗМІ і законодавства в галузі засобів масової інформації; підтримку свободи в інтернеті; а також надання сприяння процесу переходу з аналогового на цифрове мовлення. Крім того, Представник проводить щорічні регіональні медіа-конференції за участю журналістів, представників громадянського суспільства і органів влади, а також академічної спільноти, на яких обговорюються актуальні питання, пов'язані зі свободою ЗМІ.

Для розв'язання конфліктних ситуацій і суперечок між державами-учасницями, які підписали внутрішню, по відношенню до ОБСЄ, Конвенцію по примиренню і арбітражу, був створений Суд з примирення і арбітражу, що знаходиться в Женеві. Основним механізмом, прописаним в Конвенції, є примирення, мета якого полягає у виробленні для сторін у спорі умов врегулювання. Цей механізм може бути задіяний в односторонньому порядку будь-якою державою-учасником Конвенції стосовно спору між цим та іншою державою-учасницею ОБСЄ. По завершенню розгляду Комісія з примирення подає Сторонам доповідь і рекомендації. Потім сторонам надається 30 днів для прийняття рішення про те, чи готові вони погодитися з цими рекомендаціями. Якщо за цей період досягти угоди не вдається, і якщо сторони згодні передати справу до арбітражу, то в цьому випадку можливо установа спеціального Арбітражного трибуналу; його рішення буде носити для сторін юридично обов'язковий характер. Арбітражний розгляд може бути розпочато за згодою зацікавлених сторін держав-учасників [4].

Висновки. Таким чином, Організація з безпеки і співробітництва в Європі має всеосяжний підхід до безпеки, що включає в себе військово-політичні, економічні, екологічні та гуманітарні аспекти. Тому ОБСЄ розглядає широкий спектр проблем, пов'язаних з безпекою, включаючи контроль над озброєнням, зміцнення довіри і безпеки, захист прав людини та прав національних меншин, демократії, боротьби з тероризмом та загрозами економічній і екологічній безпеці. Для виконання покладених на неї функцій було створено розгалужену систему спеціалізованих внутрішніх інститутів, що ефективно діють сьогодні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гарипов Р. Ш. ОБСЕ и ее роль в обеспечении защиты прав человека на европейском континенте // Права человека в международном и внутригосударственном праве. Казань, 2004. С. 104– 109.
2. Местников В. А. Проблемы статуса и деятельности Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ): автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. М., 2005. С.3-6.
3. Институты и структура ОБСЕ – официальный сайт. URL: <https://www.osce.org/ru/institutions-and-structures>
4. Что такое ОБСЕ? – официальный сайт. URL: <https://www.osce.org/ru/whatistheosce/factsheet?download=true>
5. Итоговый документ Венской встречи представителей государств-участников Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе. М., 1989. С. 50-51.

6. Пражский документ о дальнейшем развитии институтов и структур СБСЕ. 30 января 1992 г. //Международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. М., 1993. С. 393-398.

REFERENCES:

1. Garipov, R. Sh. (2004). OSCE and its role in ensuring the protection of human rights on the European continent. *Prava cheloveka v mezhdunarodnom i vnutrigosudarstvennom prave*, 104– 109 [in Ukrainian].
2. Mestnikov, V. A. (2005). *Problems of the status and activities of the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)*. Extended abstract of candidate's thesis. Moskva [in Russian].
3. Institutions and structure of the OSCE - official site. Retrived from: <https://www.osce.org/ru/institutions-and-structures> [in Russian].
4. What is the OSCE? - official site. Retrived from: <https://www.osce.org/ru/whatistheosce/factsheet?download=true> [in Russian].
5. Concluding Document of the Vienna Meeting of Representatives of the States Parties to the Conference on Security and Cooperation in Europe. (1989). Moskva [in Russian].
6. The Prague Document on the Further Development of the Institutions and Structures of the CSCE. January 30, 1992 (1993). *Mezhdunarodnoye sotrudnichestvo v oblasti prav cheloveka. Dokumenty i materialy*. Moskva [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 16.12.2019

УДК 352/354-043.5

Журавель Ярослав Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент,
декан юридичного факультету права
Академії праці, соціальних відносин і туризму
dean_if@socosvita.kiev.ua
<https://orcid.org/0000-0001-8508-5530>

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ВНУТРІШНЬООРГАНІЗАЦІЙНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН

У статті проаналізовано існуючі визначення поняття та розуміння сутності внутрішніх управлінських відносин, їх значення та місце в системі органів виконавчої влади. Встановлено, що функціонування органів виконавчої влади нерозривно пов'язане з процесом управління, який є складним і багатограним складним явищем, одним із яких є складова зовнішніх та внутрішніх організаційних відносин. В ході дослідження за основу було взято родове поняття "управління", з'ясовано його широке і вузьке значення, визначено похідний термін "відносини управління" та класифіковано його класифікацію за низкою ознак, визначено наведено поняття "внутрішні відносини управління". З'ясовано рівень наукового розвитку сфери діяльності органів виконавчої влади в цілому та адміністративних відносин виконавчих органів України. Зроблено класифікацію терміна "управлінські відносини", дано визначення поняття "зовнішні відносини управління". Виділено ключові особливості змісту управлінських відносин у органах виконавчої влади - наявність повноважень та заходів, пов'язаних з їх реалізацією. Проаналізовано наукові погляди юристів-адміністраторів на поділ управлінських відносин за ознакою підпорядкування на вертикальних (один із учасників відносин підпорядкований іншому) та горизонтальних (без підпорядкування). Теоретично обґрунтовано, що в більшості наукових праць термін не розкривається, а лише опосередковано так чи інакше аналізуються його окремі особливості. Висловлюються пропозиції щодо розподілу внутрішніх організаційних управлінських відносин на зовнішні управлінські та внутрішні управлінські, що слід розуміти як відносини, що мають чітку внутрішню спрямованість, організаційно-допоміжний характер, керуючі владою, координаційні та контрольні функції, спрямовані на виконання основних завдань управління різними сферами управління.

Ключові слова: управління, управлінські відносини, зовнішні управлінські відносини, внутрішньоорганізаційні управлінські відносини, органи виконавчої влади.

Zhuravel Ya. CONCEPT AND ESSENCE OF INTERNAL ORGANIZATIONAL MANAGEMENT RELATIONS

Existing definitions of the concept and understanding of the essence of internal management relations, their significance and place within the system of executive agencies have been analyzed in the article. It has been found that the functioning of executive bodies is inextricably linked to the management process, which is a complex and multifaceted complex phenomenon, one of which is the component of external and internal organizational relations. During the research, the generic concept of "management" was taken as a basis, its broad and narrow meaning was clarified, its derivative term "management relations" was defined and its classification was classified according to a number of features, the definition of the concept of "internal management relations" is given. The level of scientific development of the sphere of activity of the executive bodies in general and the administrative relations of the executive bodies of Ukraine, in particular, has been clarified. The classification of the term "managerial relations" is made, the definition of the term "external management relations" is given. The key features of the content of managerial relations in the executive authorities are highlighted - the presence of powers and activities related to their implementation. The

Випуск 7. Спецвипуск. 2019